

Jaarverslag 2022

MANTELZORG: GEWOON ÉN BIJZONDER

Jaarverslag MantelzorgNL 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Van het bestuur	4
Voorwoord.....	4
Jaarverslag 2022 MantelzorgNL	5
1. Inleiding.....	5
2. MantelzorgNL in het afgelopen jaar	5
2.1 MantelzorgNL en extra uitgevoerde activiteiten in 2022	5
3. Vereniging MantelzorgNL	7
3.1 Mantelzorgers worden herkend en erkend	7
3.2 Mantelzorg is een vrije keuze	10
3.3 Ondersteuning van mantelzorgers in Nederland is van een goed niveau.....	15
3.4 Lokaal is er een krachtige ondersteuningsstructuur van ter zake kundige organisaties	18
Onze achterban: de leden van MantelzorgNL	20
4. Innovatieprojecten.....	21
5. Stichting MantelzorgNL	24
5.1 activiteiten stichting MantelzorgNL	24
Abonnementhouders	25
6. Governance.....	25
7. De ledenraad van MantelzorgNL	26
8. De raad van toezicht van MantelzorgNL	27
9. De interne organisatie van MantelzorgNL	27
10. Tot slot.....	29

Voorwoord

Voor u ligt het activiteitenverslag 2022 van MantelzorgNL. Een jaar waarin wederom veel werk is verzet door mijn voorganger en alle medewerkers om de belangen van de 5 miljoen mantelzorgers, die ons land telt, te behartigen.

Als ik lees of hoor over 2022 dan valt het mij op dat MantelzorgNL ontzettend veel heeft gedaan en een aantal mooie successen heeft bereikt. Zo heeft MantelzorgNL input gegeven aan de Kabinetsvisie op mantelzorg wat vervolgens heeft geleid tot de uitvoeringsagenda mantelzorg. Ook is er succesvol invulling gegeven aan de ambitie om mantelzorgers met een migratieachtergrond beter te bereiken. Een mooi voorbeeld hiervan is het project 'Liefdevolle Plicht' waar MantelzorgNL samen met Stichting Pelita en LSMO mantelzorgers met een Indische en Molukse achtergrond heeft ondersteund in een drietal pilot gemeenten. Ook mooi vind ik de database die door MantelzorgNL is ontwikkeld. Hierin staan vele inspirerende voorbeelden van mantelzorgondersteuning die zijn aangeleverd door de lokale mantelzorgsteunpunten. De regie om deze database te vullen met best practices ligt bij de steunpunten mantelzorg en MantelzorgNL heeft hierin een faciliterende rol.

Een ander succes die het vermelden zeker waard is, is de zeer goed ontvangen 1e editie van de Masterclass Strategie Ontwikkeling voor bestuurders van mantelzorgondersteunende organisaties. In deze masterclass zijn complexe maatschappelijke ontwikkelingen en de invloed hiervan op de toekomst van mantelzorg aan bod gekomen. De masterclass gaat in 2023 zeker een vervolg krijgen. Dit geldt ook voor een groot aantal andere projecten van MantelzorgNL.

Als bestuurder ben ik altijd op zoek naar wat mensen willen. Alleen vanuit daar ontstaat verandering. Juist in een tijd waarin er wordt verwacht dat cliënten en mantelzorgers steeds meer zelf gaan doen, moet het vanzelfsprekend worden dat er gepraat wordt met de mantelzorger en niet over of voor hen. Wat wil of kan de mantelzorger doen en wat heeft hij daarvoor nodig. Vanuit daar kom je nader tot elkaar. Daar wil ik me voor inzetten samen met alle medewerkers en uiteraard alle mantelzorgers. Om samen een bijdrage te leveren aan ons toekomstbeeld: een mantelzorgvriendelijke samenleving.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Esther Hendriks
Bestuurder MantelzorgNL

1. Inleiding

MantelzorgNL is er voor iedereen die mantelzorger is, mantelzorger wordt of met mantelzorgers werkt. Wij staan nadrukkelijk voor verbinding met onze achterban en dit betekent dat MantelzorgNL de belangen van mantelzorgers behartigt en hen ondersteunt. Daar hoort een sterke relatie bij met organisaties en instellingen die voor hen belangrijk zijn. Sinds 2019 bestaat MantelzorgNL uit een vereniging en een stichting welke samen een personele unie vormen.

Met dit jaarverslag blikken we terug op het jaar 2022. De successen en uitdagingen van MantelzorgNL worden beschreven aan de hand van de volgende onderdelen:

- De activiteiten die de vereniging heeft ondernomen;
- De activiteiten die de stichting heeft ondernomen;
- Een paragraaf over Governance;
- Een verslag van de ledenraad van de vereniging;
- Een verslag van de Raad van Toezicht;
- Een paragraaf over de interne organisatie.

2. MantelzorgNL in het afgelopen jaar

2.1 MantelzorgNL en extra uitgevoerde activiteiten in 2022

De meeste activiteiten die MantelzorgNL in 2022 heeft uitgevoerd vloeiden voort uit het jaarplan 2022. Omdat de wereld om ons heen niet stilstaat, zijn er ook initiatieven ontwikkeld en uitgevoerd die niet in het jaarplan stonden maar die zeker het vermelden waard zijn. In deze paragraaf is een aantal van deze activiteiten opgenomen.

Met de geleerde lessen uit de Corona periode in het achterhoofd is er in het voorjaar 2022 een eerste aanzet gegeven tot een visienotitie waar de organisatie de komende jaren invulling aan gaat geven. Er zijn diverse sessies met interne en externe stakeholders georganiseerd om input te verzamelen. In oktober is de notitie 'visie op mantelzorg 2040', tijd voor een nieuw denkkader, gepubliceerd.

MantelzorgNL heeft in 2022 input geleverd voor de integrale visie van staatssecretaris Van Ooijen. In de zomerperiode heeft zij de gelegenheid gekregen om hierop te reageren. De uitgangspunten uit de visienotitie zijn vanzelfsprekend aan de staatssecretaris meegegeven. Op het webinar van 9 november 2022 is MantelzorgNL met de Staatssecretaris in gesprek gegaan over de Kabinetsvisie op mantelzorg en de uitwerking daarvan.

MantelzorgNL heeft een bijdrage geleverd aan een aantal, door het Ministerie van VWS georganiseerde, bijeenkomsten over de inrichting van de sociale basis. Andere partners die hieraan deelnamen waren NOV, Sociaal Werk Nederland en VNG. De bestuurder van MantelzorgNL was afgelopen jaar stuurgroep lid bij het door Verwey Jonker onderzoek naar de wijze waarop gemeenten omgaan met de (inrichting van) de Sociale Basis. Deze visie gaat in 2023 gepresenteerd worden. In 2022 heeft MantelzorgNL ook diverse gesprekken gevoerd met de Directie Langdurige Zorg over de inbreng van het patiënten- en mantelzorgperspectief.

Met de Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen (ANBO) zijn in het verslagjaar de mogelijkheden verkend om op meer terreinen samen op te trekken. Vooral op inhoudelijke dossiers, zoals wonen, is het interessant gebleken om kennis te bundelen. Het uitwisselen van kennis van medewerkers van beide informatielijnen is met de ANBO besproken. Ook een combinatie op het gebied van ledenbeleid behoort tot de opties. De gesprekken krijgen in 2023 een vervolg. Met andere patiënten- en cliëntenorganisaties is samengewerkt op beleidsniveau, mogelijk wordt deze samenwerking in 2023 verder worden ontwikkeld.

Het WOZO programma

Nadat MantelzorgNL de afgelopen jaren heeft deelgenomen aan het Programma Langer Thuis, is zij in 2022 ook betrokken geweest bij de start van het Programma WOZO. Het Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen is de opvolger van het Programma Langer Thuis. WOZO moet gaan bijdragen aan een brede maatschappelijke beweging, om een omslag naar ondersteuning en zorg, die zich aanpast op de veranderde voorkeuren van ouderen en daarmee de financiële en personele houdbaarheid bevordert. Dat is een omslag voor vele partijen, waaronder de overheid. In het programma komen vijf actielijnen te weten 1) Samen vitaal ouder worden; 2) Goede basiszorg in de wijk; 3) Passen Wlz-zorg; 4) Wonen en zorg voor ouderen en 4) Arbeidsmarkt en innovatie. MantelzorgNL heeft steeds vanuit het standpunt van mantelzorgers de gevolgen van langer thuis wonen van ouderen onder de aandacht gebracht. Dit zal MantelzorgNL in 2023 blijven doen.

Het 'kwaliteitskompas' voor de ouderenzorg

MantelzorgNL is in december 2022 uitgenodigd om een bijdrage te leveren aan het 'kwaliteitskompas' voor de ouderenzorg. Dit kwaliteitskompas moet de opvolger worden voor het kwaliteitskader verpleeghuiszorg en het kwaliteits-kader thuiszorg. Uitgangspunt voor het nieuwe kwaliteitskader is de kwaliteit van bestaan. Het nieuwe kader moet duidelijk maken waar iemand die zorg nodig heeft op kan rekenen. Het biedt de mensen om wie het gaat en de betrokkenen (en dus ook mantelzorgers) bij de zorg een handvat om de verwachtingen die zij hiervan hebben te bespreken, en om te blijven leren en ontwikkelen. MantelzorgNL maakt zich sterk voor een belangrijke positie in het nieuwe kwaliteitskader dat naar verwachting in maart 2023 klaar om in te dienen bij het Zorginstituut. Dit krijgt zijn vervolg in 2023.

Uitvoeringsagenda Mantelzorg

Als vervolg op de Kabinetsvisie op mantelzorg, is het Ministerie van VWS in december 2022 gestart met het schrijven van de Uitvoeringsagenda Mantelzorg. MantelzorgNL is uitgenodigd om hier actief aan bij te dragen. Dit proces loopt verder in 2023. MantelzorgNL zet hierbij in op het versterken van de samenwerking formeel – informeel, lokaal een stevigere ondersteuning voor mantelzorgers en tegengaan van bureaucratische belemmeringen waar mantelzorgers mee geconfronteerd worden.

3. Vereniging MantelzorgNL

Het meerjarenplan en het daarvan afgeleide jaarplan wordt ieder jaar ter goedkeuring aan de ledenraad voorgelegd. Het meerjarenplan en het jaarplan 2022 zijn, in de septembervergadering 2021, door de ledenraad goedgekeurd en door de bestuurder vastgesteld. Het Jaarplan 2022 voor de vereniging is, evenals voorgaande jaren, opgebouwd langs vier programmalijnen waarlangs MantelzorgNL haar lange termijn doelen wil realiseren.

De vier programmalijnen zijn achtereenvolgens:

- 1) Mantelzorgers worden herkend en erkend;
- 2) Mantelzorg is een vrije keuze;
- 3) Ondersteuning van mantelzorgers is van een goed niveau;
- 4) Lokaal is er sprake van een krachtige ondersteuningsstructuur van ter zake kundige organisaties.

3.1 Mantelzorgers worden herkend en erkend

MantelzorgNL wil niet alleen bereiken dat de mantelzorger zichzelf herkent als mantelzorger. Maar ook dat de samenleving mantelzorger herkent en hun bijdrage aan de kwaliteit van onze samenleving erkent én waardeert. In het verslagjaar heeft MantelzorgNL wederom de nodige inspanningen geleverd o.a. door de maatschappelijke plaats, rol, functie en waarde van mantelzorg te verwoorden en hierover te communiceren. Ook heeft MantelzorgNL in 2022 bijgedragen aan de vervolg-campagne "Voorbereiden op mantelzorg" en heeft zij de "Dag van de mantelzorg" en de "Week van de jonge mantelzorger" gefaciliteerd. MantelzorgNL heeft in het verslagjaar gewerkt aan het toekomstig bestendig maken van mantelzorgwaardering en heeft continu pers- en media-aandacht gegenereerd.

Mantelzorgwaardering

Sinds 2015 hebben gemeenten een wettelijke taak om mantelzorgers te ondersteunen en te waarderen. Hiervoor ontvangen zij jaarlijks budget voor het uitvoeren van hun wettelijke taken in het sociaal domein. Gemeenten kunnen dus de verdeling van deze budgetten bepalen. De meeste gemeenten hebben de Dag van de Mantelzorg aangegrepen om hun mantelzorgers te waarderen. Na in 2019 een overzicht van alle gemeenten en hun mantelzorgwaardering op haar website te hebben gepubliceerd, heeft MantelzorgNL in 2022 een rapport uitgebracht over mantelzorgwaardering in de 352 gemeenten van Nederland.

Uit het onderzoek van MantelzorgNL is gebleken dat verreweg de meeste mantelzorgers een voorkeur hebben voor een geldbedrag. Voordat het waarderen van mantelzorgers in 2015 werd overgeheveld naar gemeenten kregen mantelzorgers € 200,- per jaar en vandaag de dag waardeert nog maar een derde van de gemeenten mantelzorgers met een geldbedrag. Dat geldbedrag is inmiddels gereduceerd naar een gemiddelde waarde van € 114. De helft van de gemeenten waardeerde mantelzorgers met een waardebon of cadeaupas met een gemiddelde waarde van € 61,-. Een overstap van een geldbedrag naar een bon ging vaak hand in hand gaat met een bezuiniging (gemiddelde daling van € 60,-). De paar gemeenten die de waardering juist hadden verhoogd met gemiddeld € 20,-, stonden hiermee in schril contrast. In 7% van de gemeenten wordt een attentie uitgereikt zoals een bloemetje of pakket met lokale producten. De gemiddelde waarde daarvan bedroeg € 20,-

Ook is duidelijk geworden hoe complex het waarderen van mantelzorgers is ingericht. Soms dient het meerdere doelen, zoals bonnen die alleen te besteden zijn bij de lokale middenstand. Soms is het bedrag vooraf niet duidelijk, omdat de hoogte afhankelijk is van het aantal mantelzorgers dat zich aanmeldt. Kort gezegd is de waardering dan afhankelijk van het aantal mantelzorgers in gemeente.

Van elke Nederlandse gemeente is de waardering van november 2021 in kaart gebracht en vergeleken met de waardering van twee jaar eerder (november 2019). De uitkomsten hiervan zijn in een interactieve landkaart verwerkt. In maart 2022 is deze landkaart online gezet en gepresenteerd. Dit leverde (lokaal) veel media aandacht op. In maart 2022 vonden ook de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Vanuit MantelzorgNL heeft elke gemeente, via de griffiers, een gepersonaliseerd rapport ontvangen met daarin o.a. de mantelzorgwaardering. Elke gemeente heeft dit rapport ontvangen en via de griffiers is gevraagd de rapporten in te brengen bij de coalitieonderhandelingen, om hiermee het belang van ondersteuning en waardering van mantelzorgers bij de nieuwe colleges onder de aandacht te krijgen. De landkaart is hier in te zien: <https://www.mantelzorg.nl/nieuws/waardering-mantelzorgers-onder-druk>

Nieuwjaarsbijeenkomst 2022

Op 12 januari 2022 vond de nieuwjaarsbijeenkomst plaats als webinar in de studio van Nieuwspoort in Den Haag. De bijeenkomst had als titel: Zorg samen, gezamenlijke zorg: de weg naar een (mantel) zorgzame samenleving. Er waren online 260 deelnemers die de bijeenkomst hebben gevolgd. Naderhand is het webinar nog 241 keer teruggekeken. Onder leiding van dagvoorzitter Maarten Bouwhuis gingen Jet Bussemaker (voorzitter van de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving), Atje Kuiken (PvdA, lid Tweede Kamer), Ronald Schmidt (Raad van Bestuur Cordaan & vice-voorzitter Actiz), Monique Kremer (bijzonder Hoogleraar Actief Burgerschap UVA), Teun Toebes (initiatiefnemer en ambassadeur van de stichting sTeun en toeverlaat) en Liesbeth Hoogendijk met elkaar in debat. Naar aanleiding van dit nieuwjaarsdebat publiceerde Trouw een groot artikel over de toekomst van de mantelzorg.

Webinar met de staatssecretaris

Op 9 november organiseerde MantelzorgNL een webinar met Staatssecretaris Van Ooijen. In aanwezigheid van Liesbeth Hoogendijk, Gea Sijpkens (bestuurder WZC Humanitas) en Ina Koning (directeur Zorg bij Chalcedoonzorg) gaf de staatssecretaris zijn visie op de toekomst van mantelzorg. In het tafelgesprek deed de staatssecretaris de toezegging om de positie van mantelzorgers beter te verankeren in de wetten, iets wat MantelzorgNL goede hoop geeft. Gea Sijpkens en Ina Koning gaven mooie voorbeelden van hun manier van werken: vanuit hun eigen visie, breder kijkend dan de opdracht waar ze voor staan en initiatieven nemend. Hun focus is op de mens en ze handelen dan ook naar wat een persoon nodig heeft. Dat betekent veelal werken buiten de gebaande paden en precies daarin zit hun kracht. Op het hoogtepunt waren er maar liefst 800 kijkers ingelogd voor het webinar.

Website

In 2022 bezochten 346.126 de website van MantelzorgNL. Dat is 37% minder dan in 2021. Dit is grotendeels te verklaren uit de coronaperiode, doordat veel mantelzorgers hun informatie over corona op mantelzorg.nl vonden. Vergelijken we de bezoekers met 2019 (voor corona) dan zien we een stijging van 24%. De meest bezochte pagina's (los van de homepage) van de website waren die over de mantelzorgwaardering en de mantelzorgwoning. Naast het dagelijks up-to-date houden van de website, verbeterden we de toegankelijkheid, door een nieuwe indeling van de pagina's, zodat de informatie gevarieerder en laagdrempeliger aangeboden wordt. In september werd een nieuwe website gelanceerd speciaal gericht op professionals. Hiermee is de informatie voor professionals gescheiden van de informatie voor mantelzorgers. Voor beide groepen levert dit een betere en duidelijkere verdeling op. En we ontwikkelden een databank met praktijkvoorbeelden mantelzorgerondersteuning.

Social media

MantelzorgNL was in 2022 actief op Facebook, Instagram, LinkedIn en YouTube. Met Facebook en Instagram richten we ons op mantelzorgers. Met LinkedIn op professionals: op onze bedrijfspagina delen we kennis en activiteiten, met de netwerkgroep bieden we een platform waarbij professionals interactie met elkaar aan kunnen gaan. Van Twitter namen we in 2022 afscheid.

Facebook - In 2022 steeg het aantal paginalikes met 2.106 naar 18.281. Er werden 164 posts geplaatst. We bereikten via Facebook 1.094.907 mensen.

LinkedIn - In 2022 kwamen er netto 1085 volgers van de bedrijfspagina bij, wat het totaal aantal volgers in 2022 op 6812 bracht. Er werden 139 posts geplaatst, die samen goed waren voor 272.830 views. De netwerkgroep MantelzorgNLpro kreeg er 186 leden bij, wat het totaal aantal leden bracht op 570

Instagram - In 2022 kwamen er netto 252 volgers bij, wat het totaal aantal volgers in 2022 op 2038 bracht. Er werden 82 posts geplaatst, die samen goed waren voor 30.550 views.

Pers- en media aandacht in 2022

In 2022 heeft MantelzorgNL op verschillende momenten in de media haar rol als partner en expert over de toekomst van de (mantel)zorg geprofileerd. Aan het einde van het eerste kwartaal, rondom de gemeenteraadsverkiezingen, heeft het onderzoek over de waardering van mantelzorgers veel aandacht opgeleverd. Van RTL Nieuws, Radio 1, QMusic tot brede aanwezigheid online en in dagbladen met tevens een landelijke dekking door aandacht van AD en ANP. Dagblad De Limburger kwam met een groot verhaal over mantelzorg waarvoor zij de bestuurder van MantelzorgNL hebben geïnterviewd. Naar aanleiding van het nieuwjaarsdebat kwam Trouw met een artikel en RTL nieuws bracht een item over mantelzorgwoningen. Gedurende de Week van de jonge mantelzorger heeft MantelzorgNL o.a. meegewerkt aan een item van Omroep Zeeland waarmee deze groep in de spotlights werd gezet. Op de internationale dag van de ouderen mishandeling, op 15 juni 2022, is in bijna alle (regionale) dagbladen aandacht geweest voor ontspoorde mantelzorg. Ook lukte het MantelzorgNL in dit verhaal de aandacht te vestigen op de gevolgen op lange termijn zoals zij in haar visie 2040 heeft verwoord. Het is MantelzorgNL goed gelukt om haar zienswijze ten aanzien van de toekomst van mantelzorg weg te zetten via meerdere kanalen. Zo kon zij aansluiten op het rapport van de Raad voor de Volksgezondheid d.m.v. een artikel in het Financieel Dagblad.

In de zomer heeft MantelzorgNL gereageerd op de zomerroosters die de professionele zorg steeds moeilijker rond kon krijgen en daarvoor een dringend beroep deed op mantelzorgers. Dit heeft geleid tot artikelen in o.a. het AD en Het Parool. Ook was er in deze periode media aandacht in o.a. Trouw en EenVandaag over hoe je relatie kan veranderen als gevolg van mantelzorg. Dit n.a.v. van het project 'veranderende relaties' van MantelzorgNL.

In het laatste kwartaal van 2022 lag de aandacht met name op het uitdragen van de 'visie op mantelzorg' die gelijktijdig met de kamerbrief van staatssecretaris Van Ooijen naar buiten is gebracht. Het Financieel Dagblad publiceerde een groot artikel en andere media zoals Trouw en Zorg en Welzijn besteedden hier ook ruim-schoots aandacht aan. Ook was er veel media aandacht rondom de Dag van de Mantelzorg met traditiegetrouw veel praktisch ingestoken artikelen zoals in EO Visie en 'Mantelzorg voor beginners' in de Volkskrant. Rondom het project 'veranderende relaties' verschenen er artikelen in ZIN en in vakbladen zoals Denkbeeld en Sociaal Werk rondom ervaringsdeskundigheid.

Magazine MantelKRACHT

MantelKRACHT, het magazine van MantelzorgNL, is in 2022 drie keer uitgebracht. De editie van februari 2022 stond in het teken van 'Verbinding', met veel mooie artikelen over liefde en verbinding. In mei was het thema 'Lichaam en geest'. Deze editie was gericht op de zes pijlers van positieve gezondheid. De oktober editie van MantelKRACHT had als thema 'Samen', samen mantelzorgen. Hierin stond de hulpvraag centraal. Want zowel hulp vragen als hulp krijgen is niet altijd gemakkelijk. Stuk voor stuk edities waarin de mantelzorger in zijn of haar kracht wordt gezet.

'Eigen edities MantelKRACHT'

Ook in 2022 werd er weer volop gebruik gemaakt van de mogelijkheid om MantelKRACHT in de eigen huisstijl, met eigen logo en met lokale informatie te laten drukken. In totaal 20 organisaties hebben een 'eigen editie gemaakt'. Soms één keer per jaar om te gebruiken rondom de Dag van de Mantelzorg, maar veel organisaties hebben 3 eigen edities gemaakt met lokale interviews, een eigen logo, een eigen cover en met contactinformatie van de eigen organisatie en inzicht in lokale activiteiten.

Dag van de Mantelzorg

10 november was het weer de Dag van de Mantelzorg. Op deze dag hebben we laten zien dat heel Nederland mantelzorgers waardeert. Ruim twintig jaar geleden nam MantelzorgNL het initiatief voor de Dag van de Mantelzorg, inmiddels uitgegroeid tot een jaarlijks terugkerende activiteit. Overal in het land zijn activiteiten georganiseerd en wordt vaak een waardering uitgereikt aan mantelzorgers. Ook in 2022 heeft MantelzorgNL weer promotiemateriaal ontwikkeld waarmee activiteiten op de Dag van de Mantelzorg onder de aandacht gebracht konden worden en met de social media toolkit kon men, geheel in lijn van de campagne, zelf creatieve social media posts geplaatst worden op social media (Facebook, Instagram, LinkedIn).

Vervolgcampagne voeren op 'Voorbereiden op mantelzorg'

In 2022 heeft MantelzorgNL wederom de campagne 'Voorbereiden Op' gevoerd. Dit is een jaarlijkse campagne met telkens een andere doelgroep en boodschap. We willen hiermee mensen ervan bewust maken dat mantelzorg onvermijdelijk is en dat je je daarop kunt voorbereiden. In november 2022 is de campagne '*Mantelzorg wacht niet*' van start gegaan. Deze campagne was gericht op de 'sandwichgeneratie'. Mannen en vrouwen tussen de 40-49 jaar die nu te maken hebben met een zorgtaak richting kinderen en straks ook te maken krijgen met een zorgtaak richting (schoon)ouders. Een interessante doelgroep, omdat deze mensen vooral in het hier en nu leven en weinig bezig zijn met een toekomst die vraagt om mantelzorgtaken. Via sociale media (Facebook: [2.656.166 vertoningen](#)), met billboards langs snelwegen (verspreid over heel Nederland) en op Boomerang cards (100.000 stuks over heel Nederland) is hiervoor aandacht gevraagd. De campagne liep drie maanden.

3.2 Mantelzorg is een vrije keuze

MantelzorgNL biedt onafhankelijke cliëntondersteuning en belangenbehartiging voor mantelzorgers, zorgvragers, mantelzorgondersteuners en verder iedereen met vragen over mantelzorg. MantelzorgNL vindt dat mantelzorgers voldoende handelingsperspectief moeten hebben, dat wil zeggen: zelf kunnen bepalen hoe ver zij kunnen en willen gaan in die zorg. MantelzorgNL vindt dat bij zorgen op eigen wijze ook betrokken moet worden dat de manier waarop iemand kan of wil mantelzorgen ook afhankelijk is van de relatie die je vóór er een zorgvraag ontstond met elkaar had.

Clëntenondersteuning: informatieverstrekking en juridisch advies

Voor informatie, (juridisch)advies, verwijzing en een luisterend oor kunnen mensen terecht bij de Mantelzorglijn. Men kan ook vragen stellen via telefoon, e-mail, Facebook, Twitter, LinkedIn en WhatsApp. Het team juridisch advies van MantelzorgNL biedt (uitgebreid en diepgaand) advies, bemiddeling, hulp bij indienen van bezwaar of klachten en het indienen van verzoeken.

Over heel 2022 zijn in totaal 4.954 vragen in behandeling genomen. Dit betreft vragen voor zowel de Mantelzorglijn als juridisch advies. In vergelijking met de afgelopen jaren (m.u.v. 2020 en 2021 toen de coronamaatregelen het aantal vragen sterk deden oplopen) is er sprake van een structureel hogere vraag naar informatie, advies, inzet door juridisch advies en een luisterend oor. Omdat de formatie in 2022 is uitgebreid, heeft het team meer adviesgesprekken en bemiddeling kunnen aanbieden aan mantelzorgers dan in 2021. Zo zijn er 222 juridische adviesgesprekken gevoerd, is er 29 keer ondersteuning geboden bij bemiddelingstrajecten en zijn er vijf bezwaartrajecten begeleid.

De vragen die in 2022 binnenkwamen gingen met name over (pre-)mantelzorgwonen, medehuur, urgentie, Wmo-indicaties en uitkeringen in relatie tot mantelzorg. Daarnaast kwamen er ook veel vragen binnen over de zorgwetten, vertegenwoordiging (o.a. mentorschap en bewindvoering) en mantelzorg in relatie tot werk. Kennis is het afgelopen jaar ingezet voor webinars over (pre-)Mantelzorgwonen, vertegenwoordiging, en Sociaal Juridische Dienstverlening. Voor diverse projecten in het land is advies of input gegeven.

Mantelzorg en GGZ

Sinds 2020 ontwikkelt MantelzorgNL specifieke producten om de ondersteuning van mantelzorgers die zorgen voor een naaste met GGZ-problematiek te verbeteren. Dat zijn producten voor zowel de mantelzorgers zelf als de professionals. In 2022 heeft MantelzorgNL met MIND, Ypsilon, Movisie en Naasten Centraal samengewerkt aan het afgeven van een krachtig signaal om ondersteuning van naasten in de ggz hoger op de agenda te krijgen bij de landelijke overheid, gemeenten en zorg- en welzijnsorganisaties. In dat kader heeft er in het verslagjaar vijf keer overleg plaatsgevonden met genoemde partijen. In deze overleggen zijn gemeenschappelijke doelen gesteld, een mogelijke aanpak besproken en is samenwerking gerealiseerd. In 2022 zijn geen nieuwe producten ontwikkeld maar is er ingezet op het verspreiden van elkaars bestaande producten en diensten. Zo is de factsheet 'Mantelzorgers en GGZ' is geactualiseerd, gepubliceerd en gedeeld. Ook is vanuit de MantelzorgNL Academie drie keer een training verzorgd waarin professionals worden geschoold die GGZ mantelzorgers ondersteunen. In de zomerperiode is er een terugkomdag voor deelnemers aan de pilot training uit 2021 georganiseerd. Tenslotte is een filmpje ontwikkeld en verspreid met tips en tricks voor mantelzorgers die hun ervaringen willen inzetten ten behoeve van anderen. Er is ervoor gekozen om in het filmpje ervaringsdeskundigen aan het woord te laten uit onze verschillende specifieke doelgroepen (jmz, ggz, migratie).

Veranderende relaties

In september was er een webinar over seksualiteit en intimiteit. Dit webinar was voor mantelzorgers van alle leeftijden, die zorgen voor hun partner. Deelnemers werden door deskundigen geïnformeerd over lichamelijke en psychische gevolgen van ziekte die van invloed kunnen zijn op intimiteit en seksualiteit, over welke stappen een mantelzorger zelf kan zetten en over het vinden van een nieuw evenwicht binnen de relatie. Het webinar werd door meer dan 100 mantelzorgers en partners gevolgd. In november is de webpagina over veranderende relaties gelanceerd.

Mantelzorg en armoede

Mantelzorgers kunnen te maken krijgen met armoede en mensen die in armoede leven kunnen mantelzorger worden. Wat kun je doen om deze mantelzorgers te helpen en waar moet je rekening mee houden? Om mantelzorgers te ondersteunen met financiële vraagstukken is een overzicht gemaakt voor professionals. Dit overzicht is online gepubliceerd op de website . Aan de Mantelzorglijn kunnen mantelzorgers met individuele vragen terecht over financiële regelingen. Zij worden daar geholpen.

Productontwikkeling

In het verslagjaar heeft MantelzorgNL de nodige informatieproducten ontwikkeld en gepubliceerd o.a. over hoe professionals mantelzorgers goed en tijdig kunnen ondersteunen. Duidelijk werd dat een aantal beroepsgroepen, voor wie deze informatie met name relevant is, niet goed werden bereikt. Het was niet altijd duidelijk wat de juiste middelen en kanalen zijn om deze doelgroepen te bereiken. Daarom heeft ZorgfocuZ, in opdracht van MantelzorgNL, onder een aantal beroepsgroepen een communicatieonderzoek uitgevoerd waaronder o.a. GGZ professionals maar ook praktijkondersteuners van huisartsen, casemanagers dementie, Wmo-consulenten, docenten in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, mbo, hbo en wo en functionarissen die leerlingen/studenten begeleiden. De onderzoeksresultaten worden begin 2023 verwacht en zullen worden gebruikt om verdere keuzes te maken hoe de doelgroepen het best bereikt kunnen worden.

STECR richtlijnen voor Arbodiensten - De STECR (Stichting Expertisecentrum Re-integratie) werkwijzer Werk en Mantelzorg is een richtlijn voor bedrijfsartsen en ander arbodienstverleners. De ontwikkeling van een STECR-richtlijn mantelzorg vindt MantelzorgNL belangrijk om uitval door overbelasting bij mantelzorg goed te behandelen. Ook in 2022 heeft MantelzorgNL hierover meegedacht. Op 31 mei 2023 verschijnt de STECR Werkwijzer Werk en Mantelzorg.

Leidraad Samen geven we kleur - MantelzorgNL heeft deze leidraad ontwikkeld voor beroepskrachten die te maken hebben met vrijwilligers met een migratieachtergrond. De leidraad is specifiek gericht op het cultuursensitief werken met vrijwilligers bij mantelzorgondersteuning. Naast de leidraad, is er ook een training ontwikkeld. Deze training is opgenomen in het aanbod 2023 van de academie.

Producten primair onderwijs (Jonge Mantelzorgers) - Er twee Chillboxen voor primair (onderbouw en bovenbouw) ontwikkeld (lesbrief + oefeningen in de klas en thuis). Het doel is middels ademhalings- en ontspanningsoefeningen op school en thuis de mentale gezondheid van de kinderen in de klas, met nadruk op JMZ, en het leren omgaan met vervelende gevoelens zoals onmacht ervaren, piekeren, slecht zelfbeeld etc. Tussentijds is het concept getoetst en positief onthaald door JMZ-consulenten van JMZPro. Begin 2023 worden de Chillboxen verspreid.

MantelzorgNL en vrijwilligers

Om mantelzorg in Nederland nog beter op de kaart te zetten, heeft MantelzorgNL ook in 2022 vrijwilligers ingezet. Zij vertellen wat mantelzorg voor hen betekent. Deze ervaringsverhalen zijn enorm belangrijk om mensen te laten voelen wat het betekent om te zorgen voor iemand, wat het je oplevert, maar ook wat je ervoor inlevert. De vrijwilligers zijn aan de slag geweest bij MantelzorgNL als: ambassadeur mantelzorg, ervaringsdeskundige mantelzorger, vrijwilliger bij de Mantelzorglijn, voorlichter blogger of online coach.

In 2022 is er door vrijwilligers bijna 1200 uur aan vrijwilligerswerk gedaan voor MantelzorgNL, dit zijn maar liefst 30 fulltime werkweken! Dit werk is verzet door totaal 26 vrijwilligers. De vrijwilligers zijn in 2022 steeds vaker maar ook steeds flexibeler ingezet. Een blogger is als ervaringsdeskundige actief geweest, een ambassadeur heeft een blog geschreven en een aantal heeft zich ingezet voor pers en media en vragen of input geleverd voor projecten.

In het verslagjaar hebben:

- 10 vrijwilligers in totaal 43 blogs geschreven;
- 8 vrijwilligers 15 voorlichtingen gegeven en diverse andere klussen geklaard;
- 8 vrijwilligers 18 keer een collega van MantelzorgNL ondersteund bij een opdracht;
- 2 vrijwilligers ondersteuning geboden bij de Mantelzorglijn;
- 6 vrijwilligers als ambassadeur opgetreden en hebben signalen opgehaald in hun regio.

Elk najaar is er een evaluatie met alle vrijwilligers van MantelzorgNL. Een aantal vragen wordt de vrijwilligers gesteld via een digitale vragenlijst. Na het invullen heeft de vrijwilligerscoördinator met iedereen persoonlijk contact gehad. De uitkomsten zijn doorgenomen en aanvullingen zijn toegevoegd aan de evaluatie. De uitkomsten zijn gedeeld met de inhoudelijke begeleiders zodat processen kunnen worden verbeterd of veranderd. Bijzonder punt uit de evaluatie: maar liefst 100 % van de vrijwilligers zegt zich gewaardeerd te voelen (en daarvan voelt 55% zich zeer gewaardeerd).

De inzet van vrijwilligers in 2022 is zeer professioneel en goed geweest. MantelzorgNL is dan ook erg trots op de stabiele, loyale en ervaren groep vrijwilligers. De inzet en passie voor het werk is groot en ze willen zelfs graag nog meer doen. Meer met collega's van MantelzorgNL, meer voorlichtingen geven, meelesen met beleidsstukken, mee naar Den Haag, communicatiestukken meelesen en zich inzetten voor MantelzorgNL.

Mantelzorgers met een migratieachtergrond

MantelzorgNL had aanvankelijk het idee om in 2022 een aparte kennisplatform te ontwikkelen met uitgebreide informatie over de doelgroep migrantenmantelzorgers en hun ondersteuningsbehoefte. MantelzorgNL heeft dit idee getoetst bij haar partnerorganisaties. Omdat deze geen meerwaarde zagen van een nieuwe kennisplatform niet in, is besloten om dit idee niet uit te voeren.

Jonge mantelzorgers

Strategische Alliantie Jonge Mantelzorgers - De Alliantie is een landelijk netwerk dat bestaat uit verschillende landelijke partijen, kennisinstituten, lokale stichtingen en (voormalig) jonge mantelzorgers. Samen met de Alliantiepartners wil MantelzorgNL meer aandacht en een betere ondersteuning voor jonge mantelzorgers, gezinnen en professionals realiseren. De samenwerking met de alliantiepartijen is in 2022 succesvol voortgezet. MantelzorgNL heeft een bijdrage geleverd aan de pilot Mantelzorgvriendelijke scholen. Dit heeft zij o.a. gedaan door participatie in de meedenkgroep en door het koppelen van het huidige aanbod aan producten en diensten van MantelzorgNL voor onderwijsinstellingen met de pilot en de uitvoerders daarvan.

JMZPro - Stichting JMZPro is het landelijke netwerk, voor en door professionals, dat zich inzet voor jonge mantelzorgers en hun gezinnen. JMZPro draagt bij aan herkenning, erkenning en ondersteuning van jonge mantelzorgers en hun gezinnen door jongemantelzorg op de agenda te zetten, kennis en good practices te delen en jonge mantelzorgers een stem te geven. Het Ministerie van VWS is de financierder. MantelzorgNL is kerndeelnemer en voert de administratie van de stichting uit. Vanuit MantelzorgNL lag in 2022 de focus op communicatie over jonge mantelzorgers en het maken van lespakketten voor het onderwijs (van basis, middelbaar tot hoger beroepsonderwijs).

Kennisnetwerk Expertiselab - Het in 2020, op initiatief van MantelzorgNL en Cinop (ECIO), opgestarte kennisnetwerk Expertiselab heeft ook in 2022 een vervolg gekregen. Het Expertiselab is een levendig netwerk dat bestaat uit professionals werkzaam in het onderwijs, de zorg of de overheid. Het netwerk heeft als maatschappelijk doel om de positie van jonge studerende mantelzorgers te verbeteren. In 2022 is het netwerk drie keer bij elkaar gekomen. In 2022 hebben MantelzorgNL en ECIO samengewerkt aan een modelovereenkomst 'Studerende mantelzorger' met als ambitie om deze overeenkomst landelijk uit te rollen in het Hoger Onderwijs en Universiteiten. De modelovereenkomst is door de koepel organisaties van Hoger Onderwijs en Universiteiten positief ontvangen. De modelovereenkomst wordt nog aan een juridisch check onderworpen. Het plan om in samenwerking met ECIO een blended learning aan te bieden voor studentbegeleiders die jonge mantelzorgers ondersteunen is niet gerealiseerd vanwege te weinig animo voor een dergelijke variant van deze training.

De Week van de jonge mantelzorger - Van 1 t/m 7 juni vond de Week van de jonge mantelzorger plaats. Het thema van 2022 was Niet te missen! Gedurende de week is er landelijk aandacht gevraagd voor deze steeds groter wordende groep jongeren. De Week van de Jonge Mantelzorgers is een initiatief van de Strategische Alliantie Jonge Mantelzorg. JMZ Pro is kernpartner van de Strategische Alliantie Jonge Mantelzorg. Door heel het land zijn activiteiten georganiseerd voor jonge mantelzorgers en voor betrokken professionals. MantelzorgNL levert jaarlijks een bijdrage aan deze week.

Overige activiteiten - In 2022 is een factsheet en een filmpje ontwikkeld om ervaringsdeskundigheid binnen specifieke doelgroepen waaronder ook jonge mantelzorgers vallen. Verder zijn de signaalkaarten voor het primair en voortgezet onderwijs geheel geactualiseerd en opnieuw vorm gegeven en verspreid.

3.3 Ondersteuning van mantelzorgers in Nederland is van een goed niveau

Om te kunnen spreken van een goed niveau van mantelzorgondersteuning vindt MantelzorgNL dat er sprake dient te zijn van een stelsel van publieke en private diensten en producten dat recht doet aan zowel de grote groep mantelzorgers waarmee het goed gaat, als voor de risicogroepen bij wie overbelasting dreigt of al bestreden moet worden. Hieronder valt het hele scala aan ondersteuningsmogelijkheden van waardering tot respijtzorg, zowel in algemene voorzieningen als maatwerkvorm. Om dit scenario dichterbij te brengen heeft MantelzorgNL in 2022 verschillende activiteiten en projecten ondernomen die, waar nodig en mogelijk in samenwerking met andere partijen zijn uitgevoerd.

Zorgverzekeraars en mantelzorg, een passend vergoedingstelsel bij zorgverzekeraars

MantelzorgNL wil met een passend vergoedingstelsel bij zorgverzekeraars bereiken dat er sprake is van goede dienstverlening aan mantelzorgers, dat iedere mantelzorger die hulp nodig heeft, terecht kan bij zorgverzekeraars, niet alleen als deze een aanvullend pakket kan betalen (gemeentepolissen, vrij toegankelijke producten, preventie). Nadat de vergoedingen van zorgverzekeringen in 2022 door de verzekeraars bekend zijn gemaakt, heeft MantelzorgNL geanalyseerd welke zorgverzekeraar welke vergoeding voor vervangende zorg, een mantelzorg-makelaar of een cursus biedt. MantelzorgNL heeft een overzicht mantelzorgvergoedingen aanvullende zorgverzekeringen 2023 op haar website geplaatst. Daarnaast is in december een aantal webinars gegeven voor mantelzorgers over de nieuwe polissen. Alle webinars waren volledig volgeboekt.

Adviesteam Mantelzorg

In oktober 2020 werd de landelijke aanpak Samen sterk voor mantelzorg van VWS, VNG, ZN, VNO NCW en MantelzorgNL, bestuurlijk ondertekend. Eén van de belangrijke pijlers van deze aanpak is 'Mantelzorgers bereiken en hen informeren over het bestaan van vormen van ondersteuning door de gemeente en de toegang tot deze ondersteuning vereenvoudigen. Het, in december 2021, in het leven geroepen adviesteam met daarin experts op het terrein van mantelzorg heeft het afgelopen jaar met 48 gemeenten een adviesgesprek gevoerd. Sommige adviesgesprekken betrof meerdere gemeenten, het totale bereik was 55 gemeenten. Het project kende een vliegende start omdat er vrijwel meteen zo'n twintig gemeenten om advies vroegen. Het adviesteam was van meet af aan goed te vinden voor gemeenten. Via webinars en mailings worden de deelnemende gemeenten actief opgeroepen om contact te zoeken voor advies en vragen. Dankzij de monitoring kon ook inzichtelijk gemaakt worden welke gemeenten geen gebruik maakten van het adviesteam. In september 2022 is deze groep gemeenten door adviseurs één-op-één benaderd met de vraag of er behoefte was aan advies. Dit leverde enkele extra adviesgesprekken op. In het project was ruimte om 20 'overige' gemeenten te helpen. Dat wil zeggen, gemeenten die met andere vragen rondom mantelzorg zitten. Hiervan zijn uiteindelijk elf gemeenten geholpen met een specifieke vraag. Via extra georganiseerde webinars in het najaar van 2022 is met een kleine twintig gemeenten het gesprek aangegaan over mantelzorgondersteuning.

Respijtzorg

Het is algemeen bekend dat respijtzorg vastloopt op effectieve en goede inzet ervan. Om echt een doorbraak voor elkaar te krijgen, lijken intussen andere vormen van financiering of een stelselwijziging noodzakelijk. Alhoewel MantelzorgNL hierin zeer graag een doorbraak ziet, ligt haar expertise voor dit thema vooral in het ontsluiten van kennis via webinars en website en in het meewerken aan onderzoeken door derden. Dit is in 2022 gebeurd en blijven we doen. Het thema zal ook opgepakt worden in 2023 door MantelzorgNLpro.

Geven van input en ijveren voor mantelzorgondersteuning richting politiek

MantelzorgNL heeft in 2022 succesvol bepleit dat de belangen van mantelzorgers worden meegenomen bij mogelijke nieuwe coronamaatregelen. In maart 2022 heeft MantelzorgNL, in aanloop naar het hoofdlijnen debat, Kamerleden gevoed hoe de zorg voor mantelzorgers anders moet. Er is aandacht gevraagd voor de positie van mantelzorgers, meer geld voor preventie én meer (lokale) beleidskaders voor mantelzorgondersteuning. Ook heeft MantelzorgNL ingebracht dat onder mantelzorgers 'een stille ramp' is voltrokken tijdens corona. Mantelzorgers waren het afvoerputje van de zorg.

In het debat over het nieuwe regeerakkoord begin 2022 vroegen Kamerleden om een integrale visie op mantelzorg. Hier kwam een Kamerbrede steun voor. De visie is uiteindelijk in september gepresenteerd. Hierop volgden nog weer vele vragen vanuit de Kamer. In 2022 heeft MantelzorgNL veel aandacht gevraagd bij de Kamer dat naast een tekort aan zorgpersoneel, niet zomaar verwacht kan worden dat er meer van mantelzorgers gevraagd kan worden. Dit is in debatten in maart, april en juni onder de aandacht gebracht.

Bij de maatregelen die genomen werden om de gestegen energieprijzen te compenseren, is door MantelzorgNL met succes de positie van mantelzorgers onder de aandacht gebracht die een aansluiting delen met een mantelzorgwoning op hun terrein. Zij hebben vaak te maken met één energie-aansluiting, maar met extra energieverbruik. Kamerlid Omtzigt maakte zich over meerdere doelgroepen zorgen, inclusief mantelzorgers met een mantelzorgwoning op eigen terrein. MantelzorgNL heeft hiermee concreet een opvolging kunnen geven aan vragen die bij de Mantelzorglijn op dit onderwerp kwamen. Een antwoord is in 2022 niet gekomen van de Minister.

MantelzorgNL en uitgevoerde onderzoeken in 2022

Met het Nationaal Mantelzorgpanel (NMP) peilt MantelzorgNL jaarlijks meerdere keren de meningen van mantelzorgers over actuele onderwerpen die met mantelzorg te maken hebben. Dit gebeurt via online enquêtes met meerkeuzevragen. Die enquêtes gaan bijvoorbeeld over financiën, ervaringen met hulpverlening of politieke ontwikkelingen. In 2022 is het NMP vier keer gevraagd naar hun mening.

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen heeft MantelzorgNL het Nationaal Mantelzorgpanel (NMP) enkele vragen gesteld. Hieruit werd duidelijk dat veel mantelzorgers weinig tot niets verwachten van de lokale politiek op het thema mantelzorg. Veel mantelzorgers hebben de afgelopen jaren gezien dat er bezuinigd wordt op de mantelzorgwaardering, dat er hogere eisen of drempels zijn om in aanmerking te komen voor zorg en ondersteuning en dat minder zorg wordt toegekend bij herindicering. Ook is uit dit onderzoek gebleken dat mantelzorgers een individuele waardering in de vorm van een geldbedrag het meest op prijs stellen. Dat steunt de actie van MantelzorgNL voor het behoud van de individuele mantelzorgwaardering.

In mei is het NMP bevraagd over het thema veranderende relaties tussen zorgvrager en mantelzorger. Uit het onderzoek is gebleken dat mantelzorg van grote invloed is op de relatie. Zo gaven de respondenten aan dat er sprake was van minder emotionele en fysieke intimiteit met de zorgvrager dan voorheen. Tevens bleek uit het onderzoek dat de belasting toeneemt wanneer een mantelzorger zich meer zorgverlener voelt dan iemands partner, kind of ouder. Dit terwijl de oorsprong van mantelzorg juist ligt in de onderlinge relatie. De uitkomsten van het NMP zijn meegenomen in het project 'veranderende relaties' van MantelzorgNL.

In november is een onderzoek uitgezet onder het NMP over ervaringen van mantelzorgers met verpleging en verzorging in thuissituatie. Uit het onderzoek kwam naar voren dat bij een op de acht mantelzorgers het proces niet soepel liep en dat de naaste niet terecht kon bij de zorgaanbieder van de eerste keus voor indicatiestelling en/of levering van zorg. In een aantal gevallen lukte het zelfs niet om de zorg geleverd te krijgen, omdat de zorgaanbieder aangeeft dat de zorg niet in te plannen is, bijvoorbeeld omdat er schaarste was aan zorgpersoneel. Een toename van de zorgvraag sinds de indicatiestelling bleek de belangrijkste reden voor ontevredenheid. Het beroep dat vanuit de verpleging en verzorging op mantelzorgers werd gedaan bleek alsmear toe te nemen terwijl hun naaste minder zorg ontving dan door de mantelzorger nodig werd geacht. Het panelonderzoek is begin 2023 afgerond en op de website gepubliceerd.

MantelzorgNL heeft in 2022 haar medewerking verleent aan het adviesrapport voor de Raad van Ouderen (RvO) door het NMP te bevragen op het thema mantelzorg voor en door ouderen. Het adviesrapport is door de RvO aangeboden aan Staatsecretaris van Ooijen.

Nieuwe richtlijn mantelzorg

In 2021 is de richtlijn mantelzorg afgerond voor professionals om draagkracht en draaglast bespreekbaar te maken met mantelzorgers. De bedoeling is om overbelasting bij mantelzorgers te voorkomen of te verminderen. De richtlijn is zeer uitvoerig. MantelzorgNL heeft altijd contact gehouden met de opstellers van de richtlijn en aangeboden om een handzame vertaling te maken, voor de praktische toepassing van de richtlijn in de praktijk. Daarmee wordt beoogd om mantelzorgers zo goed en snel mogelijk van dienst te zijn. Van de uitgebreide richtlijn is een beknopte waaier gemaakt die zorgprofessionals eenvoudig mee kunnen nemen. Aan de hand van tien concrete acties kan belasting bij mantelzorgers gemonitord worden en bij dreigende overbelasting direct actie ondernomen worden. De waaier wordt in 2023 verder verspreid.

Doorontwikkeling van de acht vraaggebieden

Vanuit het Adviesteam Mantelzorg dat in 2020 gestart is, blijkt dat gemeenten en steunpunten op zoek zijn naar voorbeelden van ondersteuning uit andere gemeenten. Voorbeelden inspireren om tot betere ondersteuning te komen. MantelzorgNL vindt het belangrijk dat de lokale ondersteuning voor mantelzorgers steeds beter wordt. Daarom is in 2022 een database ontwikkeld van inspirerende voorbeelden van mantelzorgondersteuning.

De voorbeelden zijn aangeleverd vanuit lokale mantelzorgsteunpunten. De idee van de database dat is van en voor steunpunten mantelzorg is en de regie zoveel mogelijk daar ligt. MantelzorgNL faciliteert de database en zorgt dat de database blijft groeien. Eind 2022 was de database met 68 inspirerende voorbeelden gevuld en klaar voor de lancering. De database is tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst in 2023 gelanceerd voor publiek. Regelmatig wordt één van de voorbeelden via mailings onder de aandacht gebracht.

3.4 Lokaal is er een krachtige ondersteuningsstructuur van ter zake kundige organisaties

Op lokaal niveau zijn diverse instanties en organisaties verantwoordelijk voor de ondersteuning van mantelzorgers. MantelzorgNL hecht er waarde aan om in goed contact te staan met deze mantelzorg-ondersteunende organisaties; ze zijn immers de 'partners in care'. Om mantelzorgers zo goed mogelijk te bedienen is het nodig om gezamenlijk wegen te vinden. Denk hierbij aan het hebben van wederzijds inzicht in elkaars problemen, mogelijkheden en onmogelijkheden. Het is belangrijk om kennislacunes bij elkaar op te vullen en elkaar over en weer te steunen, te informeren en te inspireren met goede voorbeelden. De legitimiteit van MantelzorgNL wordt gevormd door de manier waarop zij in staat is om het geluid van de achterban en het belang te verwoorden. Om dit vorm te geven, is onder andere het ambassadeurs- en het correspondentenoverleg ingericht. In 2022 is het volgende met hen besproken:

Ambassadeursoverleg

Het ambassadeursoverleg bestaat uit enkele personen die in de praktijk mantelzorg verlenen of veel met mantelzorgers te maken hebben. Met de ambassadeurs is in 2022 vier keer overleg gevoerd. Dat is één keer meer dan gepland. In de zomerperiode is een extra overleg gevoerd om input op te halen voor de beleidsbrief die MantelzorgNL heeft gestuurd aan Ministerie van VWS. De ambassadeurs waardeerden het zeer dat zij bevestigd werden en op deze manier de mogelijkheid kregen om input te geven. In elk overleg staat het delen van signalen uit het veld centraal. In het eerste overleg van 2022 is met de ambassadeurs gesproken over de gevolgen van de coronapandemie en -maatregelen voor mantelzorgers. De ambassadeurs gaven als duidelijk signaal af dat mantelzorgers een coronabesmetting nog als zeer risicovol zagen voor de naaste voor wie zij zorgen en daardoor nog regelmatig contacten met derden zoveel mogelijk vermeden om geen corona op te lopen. In de vergadering van juni is gesproken over de ervaren zorglast en overbelasting. Dit naar aanleiding van rapporten die verschenen. Tot slot is in de vergadering van december gesproken over de kabinetsvisie van mantelzorg en de eigen visie van MantelzorgNL. Tussen de vergaderingen door is met regelmaat contact geweest over lokale aangelegenheden met verschillende ambassadeurs. De ambassadeurs waren ook uitgenodigd om live aanwezig te zijn bij het webinar van 9 november over de toekomst van mantelzorg in Nederland.

Correspondentenoverleg

Het correspondentenoverleg bestaat uit 12 correspondenten, een vertegenwoordiger van één mantelzorgsteunpunt uit iedere provincie. De correspondenten zijn in 2022 elk kwartaal bijeen gekomen. In de zomer-vergadering is - net als met de ambassadeurs - een gesprek gevoerd met de ambtenaren die schreven aan de beleidsbrief mantelzorg. In dit overleg was er alle ruimte om lokale signalen door te geven. In de maartvergadering heeft het steunpunt Farent een presentatie gegeven hoe zij in Den Bosch vorm geven aan de lokale samenwerking formeel - informele zorg. Daarnaast is in deze vergadering gesproken over de uitkomsten van het vergelijkend onderzoek naar de mantelzorgwaardering in Nederland. In de zomervergadering is vooral doorgepraat over de landelijke ontwikkelingen rondom IZA en WOZO en namen de VWS-ambtenaren deel aan dit overleg.

De septembervergadering vond een half jaar na de gemeenteraadsverkiezingen plaats. In deze vergadering is een ronde gemaakt welke plannen de gemeenten hebben voor mantelzorgondersteuning. Ook was in deze vergadering een beleidsmedewerker van de VNG aanwezig. Dit leverde een goede uitwisseling op tussen mantelzorgondersteuning in de praktijk en hoe deze conform de Wmo bedoeld zou zijn. Tot slot is in de laatste vergadering gesproken over de ondersteuningsbegroting voor mantelzorgers in 2023. In veel gevallen zou deze niet stijgen en zou - door stijgende kosten - er feitelijk minder georganiseerd kunnen worden in het aankomende jaar. Daarnaast is de correspondenten opgeroepen om met hun ambtenaar sociaal domein in contact te treden over het GALA akkoord en de aankomende SPUK gelden.

Kennis van Zaken bijeenkomsten

Jaarlijks organiseert MantelzorgNL het Kennis van Zaken festival. Het idee was om in 2022 weer één groot online festival te organiseren. Echter, omdat er veel congressen en festivals plaatsvonden op het thema zorg, is ervoor gekozen om een aantal kleinere, losse webinars te organiseren op een specifiek thema in plaats van één groot festival. Zo is op 10 oktober een webinar familiezorg geweest en is het thema 'lokaal samenwerken' onderdeel geworden van het curriculum van de Masterclass op 22 en 23 november 2022. Ook is er een webinar over de inzet van ervaringsdeskundige mantelzorgers gehouden op 6 december 2022. Daarnaast heeft MantelzorgNL een inhoudelijke bijdrage geleverd tijdens het Congrestifal van Movisie dat in dezelfde periode plaatsvond.

Masterclass voor bestuurders

De 1e editie van de Masterclass Strategie Ontwikkeling waarin bestuurders van mantelzorgondersteunende organisaties aan de slag gingen met het thema Nadenken over de toekomst van mantelzorg (ondersteuning), vond op 22 en 23 november plaats. Complexe maatschappelijke ontwikkelingen en de invloed hiervan op de toekomst van mantelzorg werden besproken. Ook gingen de deelnemers aan de slag om de opgedane kennis en inzichten naar hun eigen organisatie te vertalen. Doel van MantelzorgNL is om in heel het land bestuurders te equiperen om de expertrol, als bestuurder voor mantelzorgbeleid, op zich te nemen en deze ook als ambassadeur uit te kunnen dragen in het land. MantelzorgNL wil in 2023 weer een tweedaagse masterclass organiseren voor bestuurders en directeuren van welzijnsorganisaties en steunpunten.

De MantelzorgApp en mantelzorg community

Op het moment dat corona in Nederland in 2020 zijn intrede deed, is MantelzorgNL met partners direct gestart met een online omgeving en een app-functie om mantelzorgers digitaal de gelegenheid te geven voor ontmoeting en het delen van informatie (online platform). Gedurende de corona-periode is deze online omgeving verder ontwikkeld. Ook in 2022 bood deze omgeving een online ontmoetingsplek voor mantelzorgers en is er een online mantelzorgcafé georganiseerd. Echter, ook is geconstateerd dat lokaal de activiteiten weer zijn opgepakt en de behoefte van online ontmoeten niet meer in relatie staat tot de investeringen die nodig zijn om het online platform in de lucht te houden. Er is daarom besloten om het platform per het volgende kalenderjaar 2023 niet langer te onderhouden. Dat betekent dat de investeringen in het platform vanaf de zomer zijn teruggeschreefd.

Onze achterban: de leden van MantelzorgNL

Om het lidmaatschap aantrekkelijk te maken en te houden, heeft MantelzorgNL in 2021 een aantal uiteenlopende producten en diensten ontwikkeld. Zo krijgt een lid speciale en nuttige informatie direct thuis gestuurd en profiteert deze van kortingen op producten. Het werven en bereiken van nieuwe leden verliep in 2022 langs meerdere kanalen.

Leden

Het ledenbestand van MantelzorgNL betrof in het verslagjaar 2498 individuele leden en 2876 leden die lid zijn via een collectief. Het aantal individuele leden is licht afgenomen (o.a. door de vergrijzing) maar daar tegenover stond een stijging van het aantal collectieve leden. In totaal was het ledenaantal eind december 5374. Dit is een stijging van bijna 4% ten opzichte van december 2021. In 2022 hebben alle leden en abonneementhouders de belastingspecial 2022 ontvangen. Deze special biedt hen houvast bij het doen van de belastingaangifte.

4. Innovatieprojecten

In 2022 heeft MantelzorgNL een aantal taken uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van VWS en Het Platform Vrijwillige Inzet (NOV). Daarnaast heeft zij gemeenten, instellingen en organisaties ondersteund en geadviseerd. MantelzorgNL vindt de innovatie in de sector ook van groot belang en daarom heeft zij in het verslagjaar inspanningen verricht op diverse innovatieprojecten. Dit zijn ontwikkeltrajecten die MantelzorgNL projectmatig uitvoert in opdracht van en in samenwerking met andere partijen. In 2021 heeft MantelzorgNL aan onderstaande projecten gewerkt.

Mantelzorg@Werk, uitgevoerd door Stichting Werk & Mantelzorg

In het programma Mantelzorg@Werk hebben we in het afgelopen jaar (april 2022 - december 2022) samen met sociale partners, gemeenten en provincies het thema geagendeerd en zijn werkgevers ondersteund om te komen tot maatwerkoplossingen in de combinatie werk en mantelzorg.

Actief is er ingezet op het bereiken van leidinggevenden via LinkedIn. Wekelijks zijn nieuws en wetenswaardigheden over de combinatie werk en mantelzorg gedeeld. En met succes: inmiddels staat het aantal volgers op 1.600, waarvan ruim 500 nieuwe. Er is speciale content ontwikkeld om online te delen, waaronder de Werk&Mantelzorg Explainer Video. Ervaring is opgedaan met podcasts. En er is voor gekozen om daarvoor aan te sluiten bij bestaande en op onze doelgroep gerichte podcasts. Deze aanpak bleek een schot in de roos te zijn, getuige de uitnodigingen van: Mens & Werk (ArboNed), People Power, HR Praktijk, Masters in Management en Werkgeluid.

Het persbeleid is voornamelijk gericht op vakbladen voor ondernemers en HR-professionals. Zo is gepubliceerd in: Flexnieuws, Alles over HR, PW Net, en STVD.nl. Maar ook de landelijke media weet ons te vinden. Het AD heeft twee redactionele artikelen over werk en mantelzorg gepubliceerd en ook NU.nl en het FD hebben met onze hulp aandacht gegeven aan werk en mantelzorg.

De in 2021 gestarte samenwerking met werkgeversorganisaties VNO-NCW en MKB Nederland heeft in 2022 een vervolg gekregen. Zij boden een podium om mantelzorg onder de aandacht te brengen van hun leden. Naast de eerder genoemde mediakanalen was Stichting Werk & Mantelzorg als enige externe partij uitgenodigd om een workshop te geven en een stand in te richten tijdens de Projectenmarkt, waar koning Willem-Alexander speciale gast was. Met de vakbonden is in 2022 nauw samengewerkt. Zo is met de CNV in beeld gebracht welke cao-afspraken er zijn. Via bondsbestuurders komen we in contact met sectorfondsen, waaronder bouw-, motorvoertuigen- en tweewielerbedrijven. De samenwerking met Stichting van de Arbeid heeft ertoe geleid dat er met de werkgroep Arbeid en Zorg een presentatie is gegeven met als resultaat een gezamenlijke uitgave in 2023 van een publicatie werk en mantelzorg.

Via de website werkenmantelzorg.nl, nieuwsbrieven en publicaties is in 2022 kennis over mantelzorg-vriendelijk werken gedeeld met werkgevers en andere belanghebbenden. De website is actueel gehouden en aangevuld met nieuwe inspirerende praktijkverhalen, uitleganimaties en tools om zelf mee aan de slag te gaan, zoals vijf werkkaarten 'Erkenning Mantelzorgvriendelijke organisatie'. Nieuw ontwikkeld is MantelzorgWerkt, het online platform voor leidinggevenden. In de jaarpublicatie is specifiek ingegaan op het onderwerp krappe arbeidsmarkt en mantelzorg. Hiervoor is een eigen raadpleging gehouden met ons Werk&Mantelzorg Panel (zie kader). Hieruit blijkt dat 30% van de werkende mantelzorgers meer uren wil werken, mits er iets verandert op het werk. In 2022 is het factsheet 'Verzuimadviseur - alles over mantelzorg en verzuim' uitgegeven. Tenslotte zijn er vier netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor kennisdeling. Deelnemers waren professionals, veelal zelfstandige adviseurs, die werkevers ondersteunen bij het personeelsbeleid aangaande mantelzorg.

NOV-programma 'Samen Ouder Worden'

Het programma Samen Ouder Worden zet in op nieuwe samenwerkingen met ouderen, met vrijwilligers- en bewonersinitiatieven, met de gemeente en met beroepskrachten in zorg en welzijn, die beter aansluiten bij de wensen van ouderen. Het programma is in 2019 van start gegaan en heeft een looptijd van 4 jaar. Samen Ouder Worden is een zelfstandig programma in het kader van het Programma Langer Thuis van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het programma Langer Thuis heeft als doel dat ouderen in hun eigen vertrouwde omgeving zelfstandig oud kunnen worden met een goede kwaliteit van leven. Elf (vrijwilligers) organisaties, waaronder MantelzorgNL, zetten zich in om een verschil maken in het leven van ouderen. In de 40 lokale trajecten wordt er samengewerkt met (vrijwilligers)organisaties, gemeenten en kenniscentra en meer, die met passie het programma omarmen. MantelzorgNL heeft in 2022 in de gemeenten Hattem, Aa en Hunze, Tiel en Hogeland diverse projecten uitgevoerd.

In gemeente Aa en Hunze werkte het programma Samen Ouder Worden, vanuit MantelzorgNL, in 2022 mee om ervoor te zorgen dat ouderen met de juiste ondersteuning en hulp in hun eigen woonomgeving oud kunnen worden en om m ouderen mogelijkheden te bieden om actief en vitaal te blijven. Op een viertal locaties in de gemeente Aa en Hunze zijn tot en met april 2022 warmteplekken met kunst ingericht in de open lucht. Het betrof een intieme plek waar mensen het letterlijk en figuurlijk warm krijgen en waar ontmoetingen en verbindingen ontstonden, een plek waar een hulpvraag werd gesteld of beantwoord. De mensen die op de warmteplek of op een andere wijze hun interesse kenbaar maakten, werden over hun hulpvraag en persoonlijke verhaal geïnterviewd. Na de interviews zijn mensen met elkaar verbonden om elkaar te kunnen ondersteunen op uiteenlopende wijze.

SOW project: Samen geven we kleur

Het project 'samen geven we kleur' is in mei 2022 afgerond. In dit project heeft MantelzorgNL, samen met Hogeschool Utrecht en Pharos gewerkt aan de bewustwording onder beroepskrachten in zorg en welzijn wat betreft de wijze van samenwerken met deze vrijwilligers. Hierbij rekening houdend met hun culturele achtergrond in een veranderende wereld. In mei 2022 is de leidraad '*Cultuursensitief werken met vrijwilligers bij mantelzorgondersteuning*' verschenen. In deze leidraad wordt uitgelegd hoe interculturele communicatie werkt en wat iemand kan verwachten bij het werven van en werken met vrijwilligers en mantelzorgers met een migratieachtergrond.

Liefdevolle Plicht, een project voor mantelzorgers met een Moluks-Indische achtergrond

Sinds 1 oktober 2021 werken Pelita, LSMO en MantelzorgNL samen om passende mantelzorgondersteuning voor Indische en Molukse mantelzorgers mogelijk te maken. Het project is Liefdevolle Plicht genoemd. Liefdevol, omdat het gaat om de liefdevolle zorg voor je ouders, kinderen, ooms, tantes. Plicht, omdat er een grenzeloze vanzelfsprekendheid is om dit te doen. Het raakt daarmee de kern: de mantelzorg wordt verleend vanuit liefde en ook vanuit verplichting. Deze combinatie maakt vaak dat de Indische en Molukse mantelzorgers zichzelf uit het oog verliezen. De gemeenten Woerden, Wierden en Tilburg zijn geselecteerd als de pilotgemeenten waarin het project wordt uitgevoerd.

Er is ruim de tijd genomen om ervoor te zorgen dat de samenwerkende organisatie een gelijkwaardige start konden maken. De samenwerkingsafspraken tussen MantelzorgNL, Pelita en LSMO zijn middels een intentieverklaring op 19 maart 2022 getekend.

Op 21 april 2022 werd de aftrap gegeven van het project. Dit vond plaats in Rumah Kita in Wageningen, een verpleeghuis voor Indische en Molukse ouderen. De kick off werd bezocht door vertegenwoordigers van de Indische en Molukse gemeenschappen uit de drie pilotgemeenten, mantelzorgers, een wethouder, mantel-zorgconsulenten, zorg- en welzijnsmedewerkers en gemeente- en rijksambtenaren. In 2022 is er een uitgebreide wegwijzer ontwikkeld voor zorg- en welzijns-professionals, een wat compactere wegwijzer voor huisartsen, en een wegwijzer voor gemeenten. Hierin zijn inzichten en praktische adviezen opgenomen over hoe je het beste ondersteuning kunt bieden aan Indische en Molukse mantelzorgers. Verder zijn in het afgelopen jaar 8 bijeenkomsten georganiseerd waarmee in totaal 100 mantelzorgers zijn bereikt. Het gesprek over mantelzorg/familiezorg is gefaciliteerd. Er is voorlichting gegeven aan mantelzorgers over dementie en over lokale hulp- en ondersteuningsaanbod. Er is een spreekuur georganiseerd specifiek om Indische en Molukse mantelzorgers te ondersteunen en hun ondersteuningsbehoeftes is besproken. Belangrijk is dat er meer inzicht bij de samenwerkingspartners is in de specifieke behoeftes in de 3 pilotgemeenten (o.a. op de thema's wonen en zorg, dagbesteding en dementie). Tenslotte zijn presentaties bij diverse landelijke bijeenkomsten gegeven.

5. Stichting MantelzorgNL

Met de stichting zet MantelzorgNL zich in als maatschappelijk ondernemer. Onder de stichting vallen o.a. de ontwikkeling van producten en diensten ter ondersteuning van organisaties en overheden op het gebied van mantelzorg en informele zorg. De stichtingsactiviteiten worden vanaf 2022 uitgevoerd onder de merknaam MantelzorgNLpro.

5.1 activiteiten stichting MantelzorgNL

In 2022 heeft MantelzorgNLpro de volgende activiteiten uitgevoerd:

MantelzorgNLpro Academie

Steeds meer (welzijns)organisaties wisten in 2022 de MantelzorgNL pro Academie te vinden. In 2022 was er vooral sprake van een toenemende vraag naar kant-en-klare workshops en webinars voor mantelzorgers. Vooral de workshops en webinars voor werkende mantelzorgers waren in trek. De deelname aan onze (open) trainingen voor professionals vertoonde een sterke groei. Deze groei is deels te verklaren doordat we in 2022 met ons aanbod beter zichtbaar waren op social media. In 2022 heeft MantelzorgNL weer een nieuwe groep van 14 bevoegen mantelzorgconsulenten opgeleid tot expert in mantelzorgondersteuning. Met voldoening kijken we terug op de eerste tweedaagse Masterclass voor bestuurders en directeuren van welzijnsorganisaties. De opleidingen, trainingen en webinars van de Academie werden in 2022 hoog gewaardeerd met rapportcijfers tussen de 8 en 9,5. Dit is iets waar we met elkaar erg trots op zijn.

Klachtencommissie MantelzorgNLpro - MantelzorgNL vindt het belangrijk dat al haar producten en diensten van goede kwaliteit zijn en voldoen aan de wensen van de klant. Indien een klant niet tevreden is over een product of dienst van MantelzorgNLpro kan hij of zij dat kenbaar maken. In dat geval kan worden besloten om een klachtencommissie in te stellen. In 2022 zijn er geen klachten binnengekomen bij de klachtencommissie.

MantelzorgNLpro Advies

In het afgelopen jaar heeft het team advies van MantelzorgNLpro hun ervaring weer regelmatig ingezet. Het adviesteam is gespecialiseerd in het onderzoeken van effectieve mantelzorgondersteuning en het begeleiden van adviestrajecten binnen gemeenten, zorg- en welzijnsinstellingen. In 2022 hebben de adviseurs van MantelzorgNLpro diverse maatwerkprojecten uitgevoerd bij gemeentes en welzijnsorganisaties. Vanuit de VWS-gelden voor Verbeteren toegang mantelzorgondersteuning zijn er projecten uitgevoerd in gemeente Meppel, Nunspeet en Emmen. In gemeente Meppel is een start gemaakt met een nieuwe website voor mantelzorgers waarin alle vormen van ondersteuning worden samengebracht. In Nunspeet is een expertisecentrum opgezet en in Emmen is gewerkt aan de verbetering van de ondersteuning van jonge mantelzorgers. Voor de steunpunten in Zeist en De Bilt is een behoefteonderzoek uitgevoerd onder mantelzorgers. In de gemeente Wijchen vond een uitgebreid behoefteonderzoek plaats, met zowel kwantitatieve als kwalitatieve onderzoeksvormen met als resultaat een adviesrapport op basis waarvan de gemeenteraad een actieplan mantelzorg heeft gemaakt voor 2023. In Vlaardingen is een respjtreis ontwikkeld. De respjtreis en de kennis die we ophaalden kunnen we gebruiken als basis voor andere adviestrajecten in de toekomst. Ook zijn er enkele mooie opdrachten binnengehaald die in 2023 uitgevoerd worden.

Producten- en diensten vanuit de stichting

MantelzorgNLpro heeft in 2022 weer producten in de etalage gezet via de webshop. Het betrof o.a. MantelKRACHT (reguliere en op maat edities), zakboek financiën, belastingspecial 2022 en producten t.b.v. de Dag van de Mantelzorg.

Abonnementhouders

Bij MantelzorgNLpro waren het afgelopen jaar 438 organisaties aangesloten met een abonnement. Dit zijn gemeenten, werkgevers, mantelzorgondersteunende organisaties waaronder V&VT organisaties. Het aantal organisaties is dit jaar licht gedaald (1,6%) Het totaal aantal abonnementen bedroeg 438, t.o.v. 445 in het vorige verslagjaar. Deze opzeggingen kwamen voornamelijk van organisaties die hun taken gewijzigd/ beëindigd hebben waaronder ook mantelzorgmakelaars die gestopt zijn. MantelzorgNLpro kent een onderscheid in basis- en aanvullende abonnementen. De 438 organisaties hebben in totaal 754 abonnementen.

6. Governance

MantelzorgNL werkt in lijn met de Governancecode Sociaal Werk. MantelzorgNL kent een Raad van Toezichtmodel met een éénhoofdig bestuur waarbij sprake is van een personele unie tussen het bestuur en de Raden van Toezicht van vereniging en stichting. MantelzorgNL ziet zichzelf als een ondernemende, inspirerende en krachtige organisatie en is vooruitstrevend en leidend op het thema mantelzorg. Vereniging MantelzorgNL is een door de overheid gesubsidieerde mantelzorgexpert voor de uitvoering van de VWS-agenda als vraagbaak over mantelzorg en het ontwikkelen van ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers en het geven van landelijke bekendheid aan mantelzorg (de algemene nutsfunctie). De uitvoering van verenigingsactiviteiten en de VWS-agenda in de vorm van producten en diensten heeft de vereniging ondergebracht bij stichting MantelzorgNL. Stichting MantelzorgNL is dé expert op het gebied van mantelzorgondersteuning gericht aan professionals.

Binnen MantelzorgNL wordt projectmatig gewerkt, met een vaste kern en een flexibele schil. De kernwaarden van MantelzorgNL zijn: professioneel, samenwerken en flexibel. De spelregels van de vereniging en stichting zijn vastgelegd in de statuten en daaruit afgeleide reglementen. Het huishoudelijk reglement en het reglement van de raad van toezicht zijn daarvan de belangrijkste. Hierin zijn voor de ledenraad, de raad van toezicht en het bestuur de belangrijkste verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden in onderlinge samenhang vastgelegd. De statuten en reglementen ontwikkelen zich mee met maatschappelijke veranderingen en zijn in 2019 gewijzigd.

De raad van toezicht bestond in het verslagjaar uit zes leden. De leden van de raad van toezicht worden benoemd door de ledenraad en houden toezicht op het bestuur, dat verantwoordelijk is voor de aansturing van de organisatie. Daarnaast vervult de raad van toezicht ten opzichte van het bestuur de rol van werkgever.

7. De ledenraad van MantelzorgNL

De ledenraad is het hoogste orgaan binnen de Vereniging MantelzorgNL. De huidige ledenraad is op 23 april 2020 geïnstalleerd. Op 31 december 2022 bestond de ledenraad uit 21 leden. Deze leden zijn verdeeld over twee kiesgroepen te weten: mantelzorgers en zij die mantelzorgers een warm hart toedragen. In het verslagjaar hebben drie leden hun zetel vacant gesteld. Een kandidaat welke op de reservelijst stond, heeft een zetel ingevuld. De ledenraad heeft in 2022 vier keer vergaderd en heeft zijn goedkeuring gegeven aan het Jaarplan 2023 en de financiële verantwoording over het boekjaar 2021. Bij alle vergaderingen van de ledenraad was ook een afvaardiging van de raad van toezicht vertegenwoordigd.

Daarnaast heeft de ledenraad in zijn vergadering van 22 november goedkeuring gegeven aan de bindende voordracht van de raad van toezicht om mw. Henny Sikken te benoemen als voorzitter van de raad van toezicht en technisch voorzitter van de ledenraad. Een afvaardiging van de ledenraad heeft deel uitgemaakt van de selectiecommissie voor deze functie. Het functieprofiel en de vacature zijn intern opgesteld en goedgekeurd door de ledenraad.

Voor wat betreft de aanstelling van de nieuwe bestuurder heeft de ledenraad statutair weliswaar geen rol maar de raad van toezicht heeft de ledenraad wel gevraagd om twee leden af te vaardigen die uiteindelijk in het wervings- en selectieproces nadrukkelijk een rol hebben vervuld.

Onderwerpen die in 2022 zijn behandeld in de ledenraad zijn:

- Goedkeuring concept Jaarverslag van MantelzorgNL 2021
- Goedkeuring concept Jaarrekening 2021 van de vereniging MantelzorgNL
- Input en goedkeuring Jaarplan 2023
- Verlening decharge aan bestuurder voor het gevoerde beleid in 2021
- Verlening decharge aan raad van toezicht voor het gehouden toezicht in 2021
- Advies financiële commissie
- Voorbereiding verkiezing nieuwe leden financiële commissie
- Signalen uit het werkveld
- Mededelingen vanuit de rvt en bestuur
- Benoeming nieuwe voorzitter rvt en technisch voorzitter van de ledenraad
- Medewerking verlenen aan het werving- en selectieproces van de nieuwe bestuurder

8. De raad van toezicht van MantelzorgNL

De raad van toezicht van MantelzorgNL houdt toezicht op zowel de stichting als de vereniging. De raad van toezicht bestond per 31 december 2022 uit zes leden. Informatie over de leden van de rvt is geplaatst op de website van MantelzorgNL. Per 1 oktober 2022 is mw. Henny Sikken tot nieuwe voorzitter benoemd van de raad van toezicht voor zowel de vereniging MantelzorgNL als stichting MantelzorgNL. De voorzitter van raad van toezicht treedt tevens op als technisch voorzitter van de ledenraad. Mw. Sikken is de opvolger van mw. Elisabeth van Oostrum die gedurende acht jaar voorzitter is geweest van MantelzorgNL.

De raad van toezicht heeft in het verslagjaar vijf keer vergaderd. De vergaderingen vonden plaats op het kantoor van MantelzorgNL in Zeist. De voorzitter van de raad van toezicht en de bestuurder hebben maandelijks overleg gehad. De raad van toezicht heeft zich in het verslagjaar door de bestuurder laten informeren over de werkzaamheden van zowel de stichting als de vereniging. De raad van toezicht heeft in het verslagjaar vijf keer vergaderd in een regulier geplande vergadering met de bestuurder. Naast de reguliere vergaderingen is er maandelijks overleg geweest tussen de voorzitter van de raad van toezicht met de bestuurder.

De rvt heeft in mei 2022 besloten om de beloning van de bestuurder te koppelen aan de WNT 2 klasse. Tenslotte heeft de raad mw. Esther Hendriks per 01-01-2023 benoemd als nieuwe bestuurder van MantelzorgNL. Het interim bestuur lag, gedurende de periode vanaf het vertrek van Liesbeth Hoogendijk en de komst van Esther Hendriks, bij het Kernteam waarbij dhr. Frans Brocken als eindverantwoordelijke is benoemd door de raad van toezicht.

De navolgende onderwerpen zijn in de vergaderingen van de raad van toezicht besproken, vastgesteld of goedgekeurd:

- Beleid eigen vermogen en beleggingen
- MantelzorgNL Concept Jaarverslag 2021
- MantelzorgNL Concept Jaarrekening 2021
- Decharge bestuurder over jaarstukken 2021 van de stichting
- Rooster van aftreden rvt
- Bevindingen auditcommissie
- Risicoanalyse MantelzorgNL
- Profielschets voorzitter rvt
- Vergoedingsregeling ledenraad 2023
- Vergoedingsregeling rvt 2023
- Beloning bestuurder
- Begroting 2023
- Meerjarenbeleidsplan 2022-2025 en Jaarplan 2023
- Verslagen ledenraad
- Benoeming interim bestuur voor de periode november/december 2022
- Benoeming van de nieuwe bestuurder van MantelzorgNL

9. De interne organisatie van MantelzorgNL

360 graden Feedbackcyclus

In het verslagjaar is besloten om te stoppen met de 360 graden feedbackcyclus. De medewerkersraadpleging gehouden in 2021 maakte duidelijk dat de cyclus onvoldoende aansloot bij de behoeften van medewerkers. Gekeken wordt nog naar een alternatief voor de cyclus.

Risico-analyse

In 2022 heeft MantelzorgNL, net als het vorige verslagjaar, een interne risico analyse uitgevoerd. Deze analyse was deels gebaseerd op inhoudelijke en deels op financiële risico's. De risicoanalyse was opgebouwd uit een viertal segmenten te weten: a) Strategische-, organisatorische- en financiële risico's; b) Omgevingsrisico's; c) Personele risico's en d) Dienstverlenings-, marketing- en communicatie risico's. Ieder segment bevatte een aantal risico's die in samenspraak (bestuurder, bestuurssecretaris, manager financiën, HR functionaris en programmaleiders) zijn 'gewogen'. Hierbij is, daar waar mogelijk, gekeken naar indicatoren uit de branche. Als input is o.a. gebruikt de (interim) accountantscontrole. De verbeteracties zijn opgenomen in de actieplannen van de interne organisatie.

Ziekteverzuimcijfers

Het verzuimpercentage van MantelzorgNL lag in 2022 gemiddeld op 3,1%. Dat is een redelijk laag verzuim en iets hoger dan in 2021 maar lager dan de jaren daarvoor. In 2020 was het verzuim 2,9%. In 2020 was dit 4,8%. In 2019 3,7%, in 2018 lag dit op 6,7% en 2017 op 5%.

In en uitstroom van medewerkers

Op 31 december 2022 waren er 38 medewerkers in dienst van MantelzorgNL. In het vierde kwartaal is er één medewerker ingestroomd en hebben twee medewerkers MantelzorgNL verlaten. Daarnaast werken er 28 medewerkers op freelancebasis. Op 31 december 2022 waren er 23 vrijwilligers actief. In totaal waren er binnen MantelzorgNL 18 vacatures in 2022. Deze zijn allemaal ingevuld.

10. Tot slot

Het jaarverslag 2022 is een weergave van de fundamentele invulling die MantelzorgNL heeft gegeven aan haar doelstelling en taken: de ondersteuning van mantelzorgers, organisaties en overheden op het gebied van mantelzorg en informele zorg alsmede aan de daarbij behorende ontwikkeling van producten en diensten.

Zeist, april 2023